

BERGEN KOMMUNE

Fremtidens samfunnsplanlegging i Bergen kommune

Seniorrådgiver Pål Bjørseth, Byrådsleders avdeling

*If you fail to plan,
you are planning to fail.*

- Benjamin Franklin

Strategisk

Kommuneplanens
samfunnsdel

Strategisk utdypning

Tematiske
planer

Operasjonalisering

Prioritering og
finansiering

Handlings- og økonomiplan

Kommuneplanens samfunnsdel

- Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for
 - kommunesamfunnet som helhet («byen»)
 - kommunen som organisasjon («kommunen»)
- Kommuneplanens samfunnsdel skal være **grunnlag for sektorenes planer** og virksomhet i kommunen

Strategisk

Kommuneplanens
samfunnsdel

Strategisk utdypning

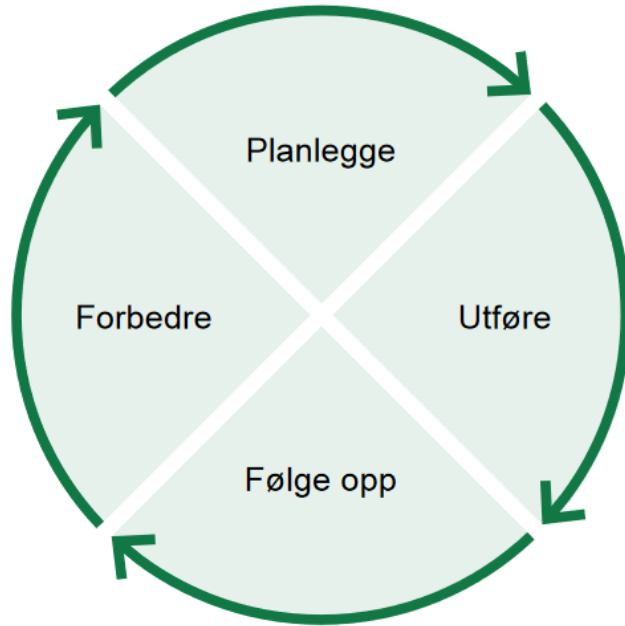
Tematiske
planer

Operasjonalisering

Prioritering og
finansiering

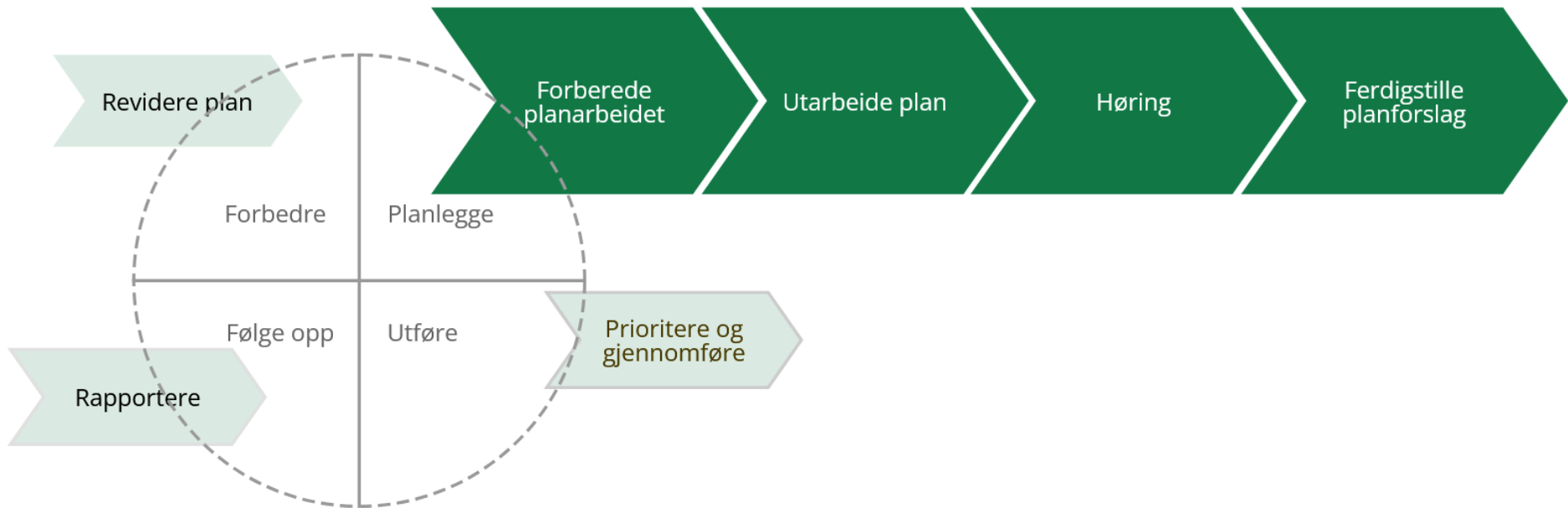
Handlings- og økonomiplan

BERGEN
KOMMUNE

Kilde: Bergen kommune: Rammeverk for virksomhetstyring

Strategisk

Kommuneplanens
samfunnsdel

Strategisk utdypning

Tematiske
planer

Operasjonalisering

Prioritering og
finansiering

Handlings- og økonomiplan

Handlings- og økonomiplanen

- Handlingsdelen til samfunnsdelen
- Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig.
- Fra veilederen:
 - [HØP] er kommunens viktigste verktøy for å sikre god økonomisk planlegging og styring.
 - Handlingsdelen angir ressursfordeling og spesifiserer mål eller tiltak som er tenkt gjennomført for å følge opp målene i kommuneplanen.

Søk...

Kortversjon HØP 2024-2027

Handlings- og økonomiplan / Budsjet 2024

Oppdatert tallgrunnlag etter Bystyrets vedtak

Landåsfljålet. Foto: Ingvill Strand

BERGEN
KOMMUNE

Hva er utfordringene?

- Planstrategi

Hva skal kommunen oppnå

- Kommuneplanens samfunnsdel

Hvordan skal areal disponeres?

- Kommuneplanens arealdel

Hvordan skal kommunen jobbe for å oppnå målene?

- Samfunnsplaner / tematiske planer

Hva skal kommunen gjøre det neste året?

- Handlings- og økonomiplan

Hvordan følge opp?

- Arsoppdrag
- Styringsdialog
- Tertialrapporter

Hva ble resultatet?

- Arsmelding

Samfunnsfloker
– moderne
«gordiske
knuter»

Meld. St. 31

(2023–2024)

Melding til Stortinget

Perspektivmeldingen 2024

Hovedutfordringer

Kamp om arbeidskraft

Foto: Colourbox

Behov for omstilling

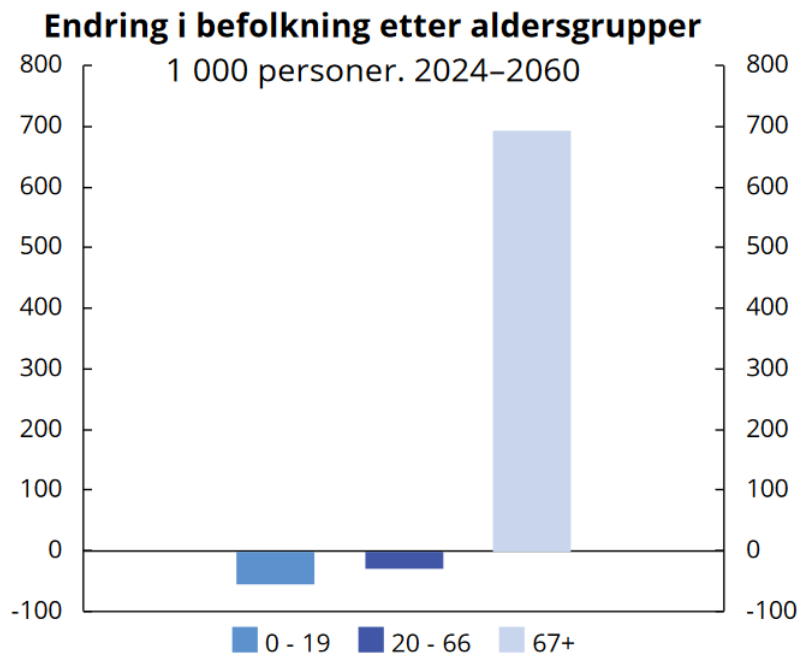
Foto: Equinor

Fortsatt god fordeling

Foto: Unsplash

Kamp om arbeidskraften

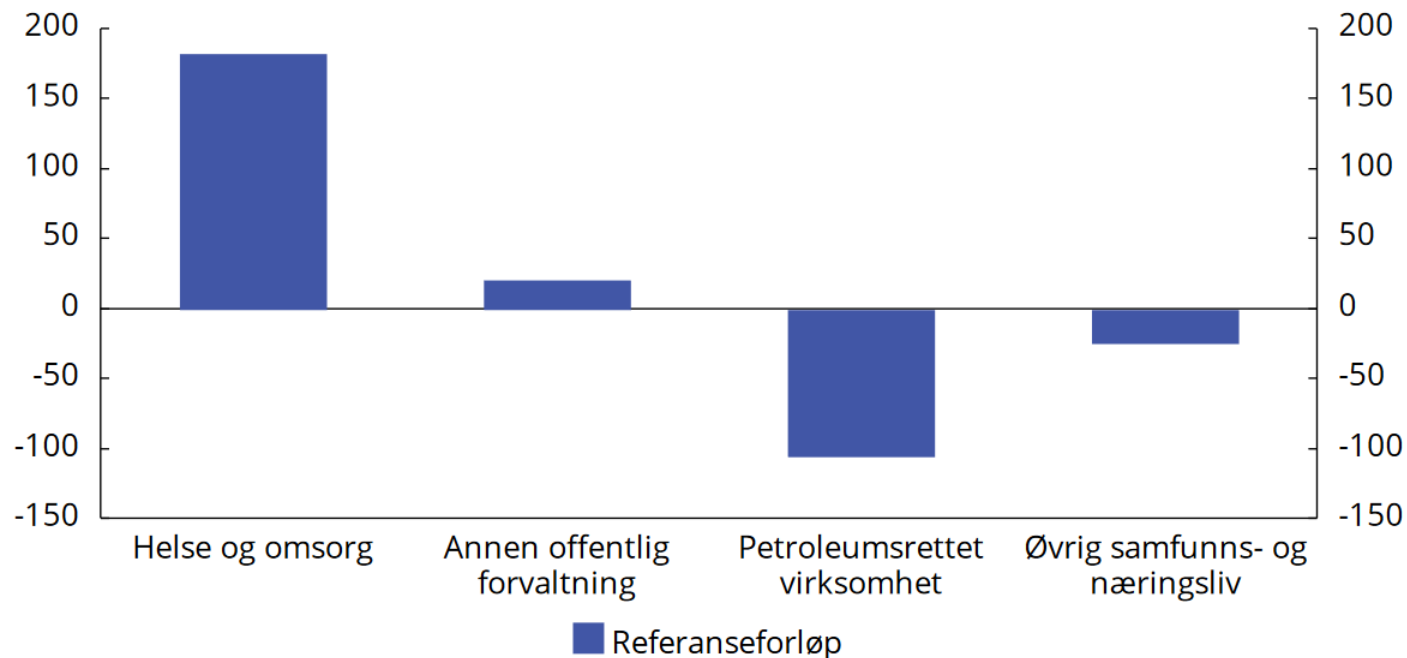
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet

- Veksten i befolkningen kommer blant de eldste
- Færre yrkesaktive per pensjonist
- Flere trenger helse- og omsorgstjenester

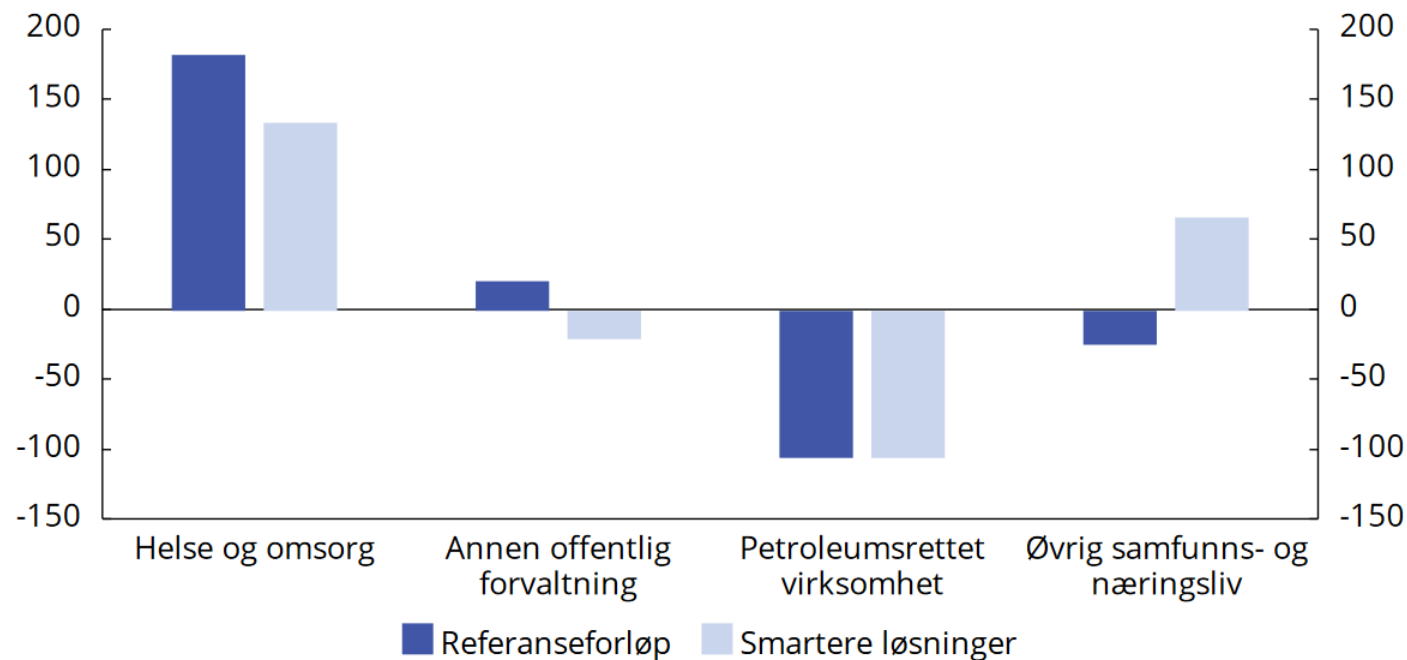
Uten at det tas grep, er det lite rom for økt sysselsetting i øvrig samfunns- og næringsliv

Illustrasjon av endringer i sysselsetting frem mot 2060. 1000 personer

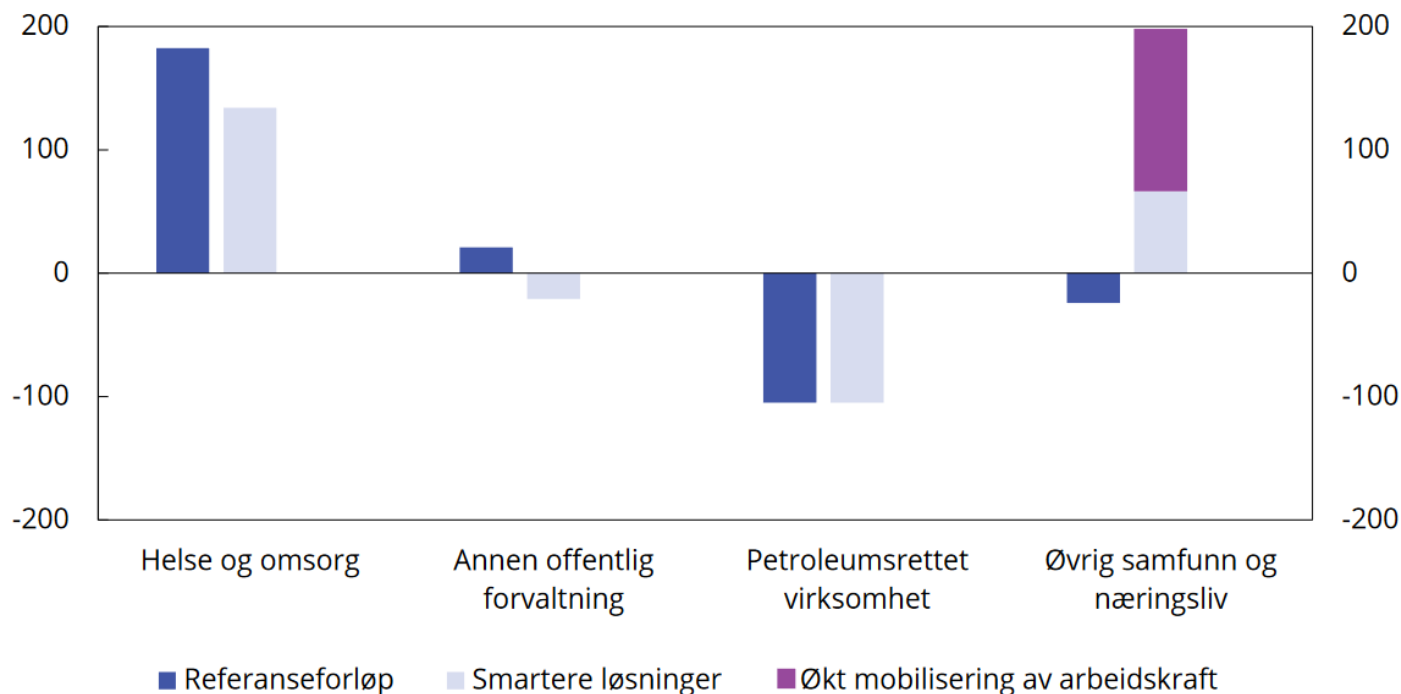
Klarer vi å jobbe smartere, kan det bli rom for økt sysselsetting også i andre sektorer

Illustrasjon av endringer i sysselsetting frem mot 2060. 1000 personer

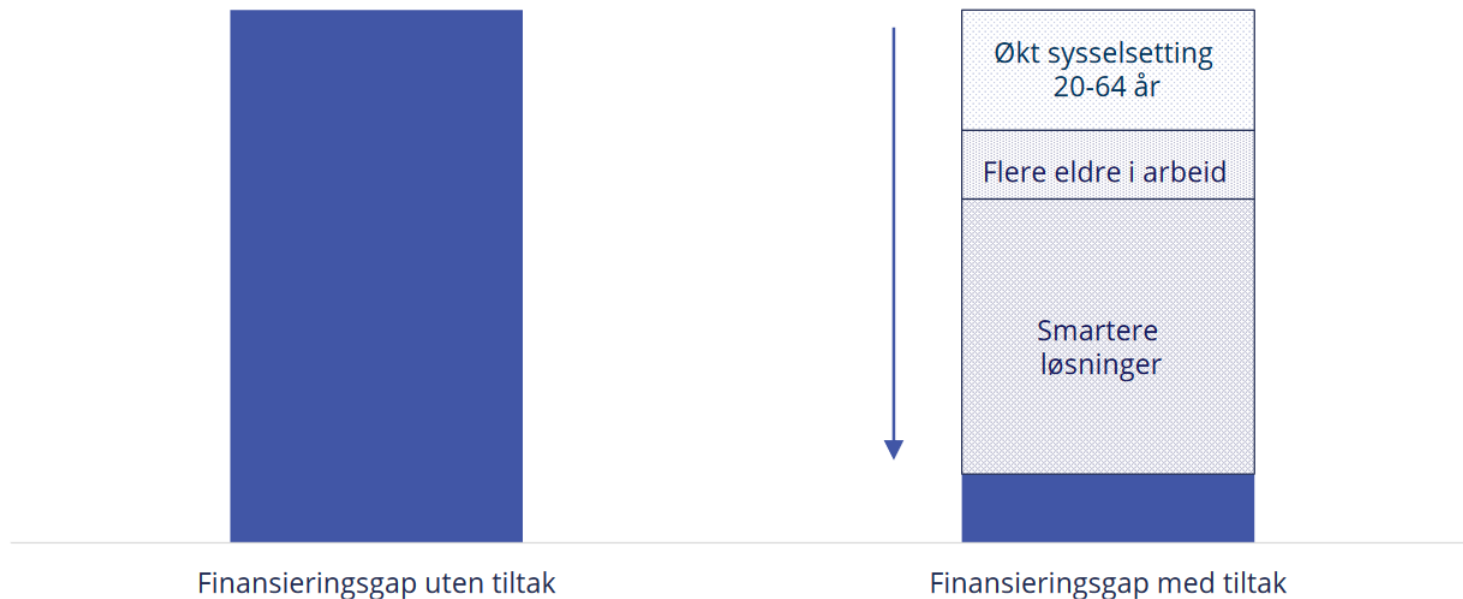
Økt mobilisering av arbeidskraft vil gi ytterligere rom for økt sysselsetting i andre sektorer

Illustrasjon av endringer i sysselsetting frem mot 2060.¹ 1000 personer

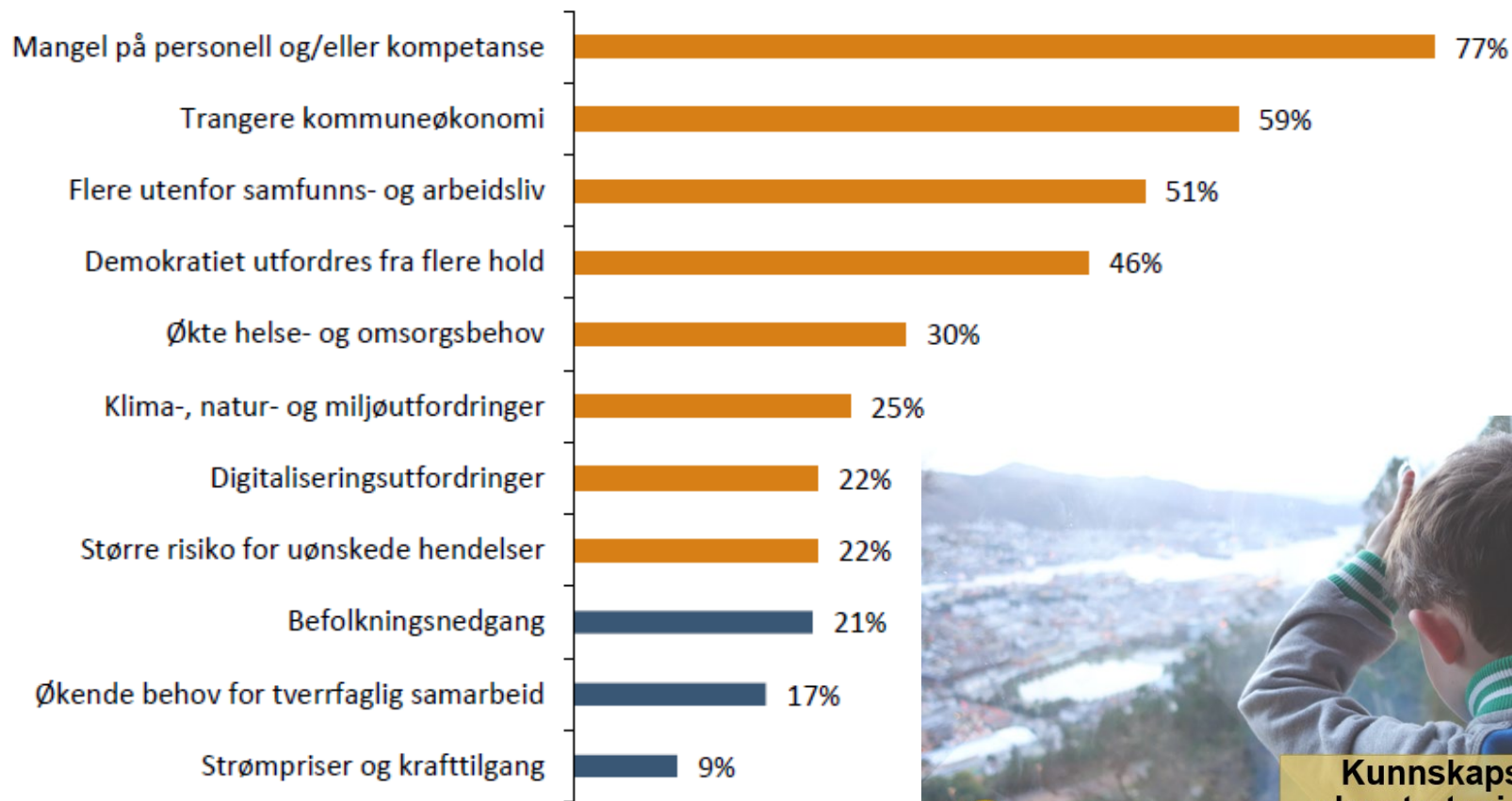

Økt arbeidstilbud og smartere løsninger kan redusere finansieringsgapet

Gap mellom offentlige inntekter og utgifter i 2060 som andel av BNP for Fastlands-Norge

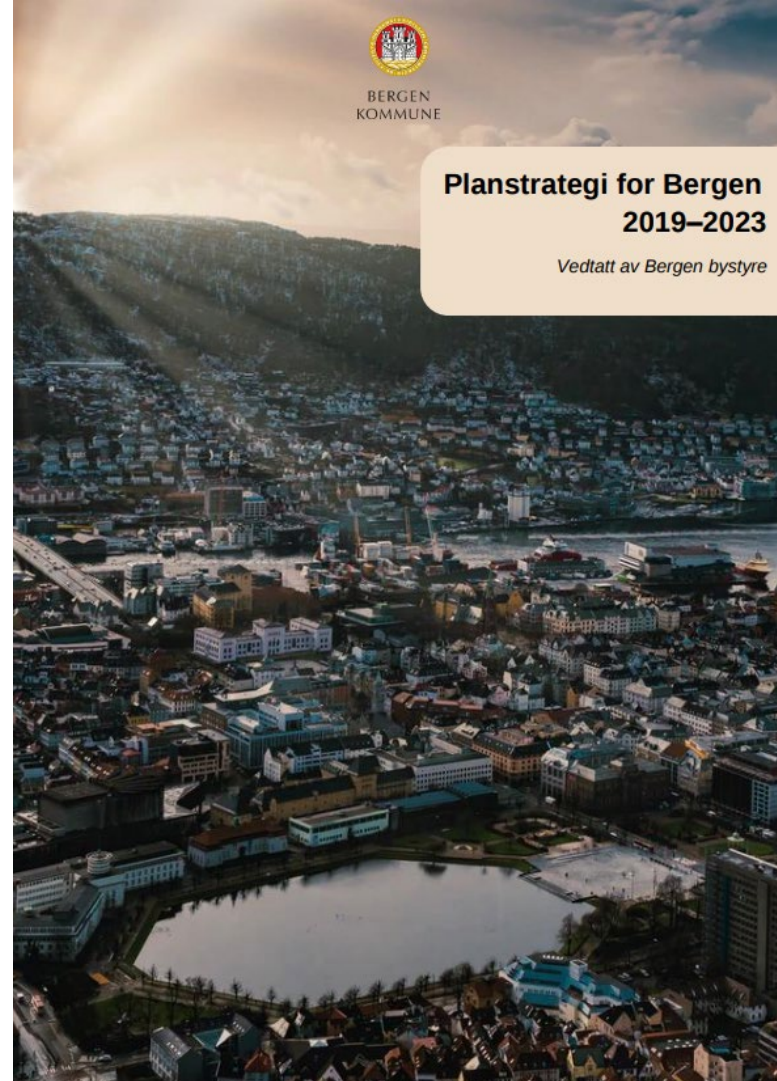
Fra kunnskapsgrunnlaget: Sentrale utviklingstrekk og utfordringer

Kunnskapsgrunnlag til planstrategi 2024–2027 og kommuneplanens samfunnsdel

Planstrategi 2019–2023

- Inneholdt oversikt over all planlegging i perioden
 - 42 planer blir videreført uten endringer
 - 39 planer blir revidert/rullert
 - 15 planer utgår
 - 42 nye planarbeid pågår eller blir startet opp i perioden
- 123 gjeldende tematiske planer
- 81 planprosesser i bystyreperioden

Forslag til ny planstrategi: Prioriterte planoppgaver

I høringsutkast av planstrategi for valgperioden 2023–2027 er følgende overordnede planoppgaver prioritert:

- Revisjon av kommuneplanens samfunnsdel
- Revisjon av kommuneplanens arealdel
- Gjennomgang av den tematiske planbeholdningen, med sikte på å videreutvikle plansystemet med færre og mer tverrgående tematiske planer

Planstrategi for Bergen kommune 2023–2027 med planprogram for kommuneplanens samfunnsdel

Utviklingsgrep for samfunnsplanleggingen i valgperioden

- Raskere planprosess for kommuneplanens samfunnsdel, og med sterkere kobling til valgperiodene
- Mer overordnet kommunal planstrategi
- Gjennomgang av planbeholdningen

- Mer overordnede og tverrsektorielle planer
- Ambisjonene i planene må som hovedregel realiseres innenfor gjeldende økonomiske rammer
- Tydeligere koblinger mellom plannivåene
- Operative mål skal gi tydeligere målstyring og et bedre grunnlag for rapportering tilbake til bystyret
- Standardisering av innholdsstruktur i planer – økt gjenkjennelighet på tvers av planer
- Økt tverrsektorielt samarbeid rundt utarbeidelse og oppfølging av vedtatte tematiske planer

Planstrategi for Bergen kommune 2023–2027 med
planprogram for kommuneplanens samfunnsdel

Høringsutkast

Status for dagens planer

- Planstrategien gir en oversikt over gjeldende planportefølje

Foto: Andrew M.S. Buller

3 Gjeldende planbeholdning

Denne oversikten viser gjeldende tematiske planer i Bergen kommune per 1. juni 2024. Planene er sortert etter byrådsavdeling. Bergen kommune har også en [løpende oppdatert oversikt over gjeldende tematiske planer og informasjon om den enkelte plan](#).

Byrådsavdeling for barnehage og skole

- Skyfritt - inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge i Bergen
- Plan for Smart oppvekst i Bergen - plan for digitalisering og innovasjon i barnehage, skole og idrett 2019-2022
- Spør oss! Handlingsplan for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO
- Skolebruksplan for Bergen 2021-2030
- Sammen for kvalitet - læring og medvirkning. Kvalitetsutviklingsplan for bergensskolen 2022/2023 - 2026/2027)
- Sammen for vennskap, lek og læring - rammeplan for SFO
- Innhold og organisering av SFO for barn med særskilte behov på 1.-7. trinn og tiden etter skoletid for ungdom med særskilte behov på 8.-10. trinn
- Barnehagebruksplan 2022-2035
- Sammen for kvalitet - lek og læring. Kvalitetsutviklingsplan for kommunale barnehager i Bergen 2018-2021 (forlenget til 2023-2024)
- Plan for seksuell helse, seksualopplysning og seksualitetsundervisning
- Fagarbeidernes rolle i barnehager, skoler og på idrettsfeltet

Byrådsavdeling for byutvikling

- Temaplan for bærekraftig boligforsyning

Føringer for planarbeid i valgperioden

- Planstrategien omtaler utviklingsgrep for samfunnsplanleggingen i valgperioden, inkludert føringer for nye planarbeid

Foto: Ann-Kristin Lootz

4 Utviklingsgrep for samfunnsplanleggingen i valgperioden

4.2.4 Føringer for nye planarbeid

Byrådet har en pågående gjennomgang av planbeholdningen. For å understøtte utviklingsgrepene som omtales i planstrategien, tas en rekke grep som omtales i dette hovedkapitlet. Under følger eksempler på konkrete grep:

- Ved revisjon av plan skal det tilstrebes å samle flere planer om deltema eller beslektede tema i én plan.
- Dagens planer har som regel ambisjoner utover gjeldende økonomiske rammer. Fordelen med dette er at planene får økt fleksibilitet i oppfølgingen, blant annet knyttet til videre utredning av foreslått innsats, tiltak som viser seg å ikke være egnede, endrede rammebetingelser mv. Ulempen med et for stort gap mellom ambisjoner og økonomiske rammer er at det gir urealistiske forventninger i bysamfunnet til kommunens oppfølging. De økonomiske rammebetingelsene innebærer at ambisjonene i temaplaner som hovedregel må realiseres innenfor gjeldende økonomiske rammer. Det må derfor bli en sterkere kobling og samsvar mellom planenes ambisjoner og ressursbruk i oppfølgingen.
- Tematiske planer i Bergen kommune skal gi styringssignaler for oppfølging gjennom fastsettelse av operative mål. Dette skal gi tydeligere målstyring og et bedre grunnlag for rapportering tilbake til bystyret.
- Strategisk del (mål og strategier) og operativ del / handlingsdel (tiltak, investeringer og oppdrag) skal som hovedregel samles i samme plandokument, for å styrke og synliggjøre sammenhengen mellom målene som fastsettes, og hvilke handlinger som skal bidra til måloppnåelse.
- I stedet for at særlige satsingsområder/fokusområder legges frem som smale planer, bør de enten inngå som et undertema i en mer overordnet plan, eller legges frem som en ordinær politisk sak. Et nylig eksempel er innsatspakken mot ungdomskriminalitet (byråds sak 173/24 (innstilling til bystyret): [Felles innsats mot ungdomskriminalitet](#)).

Foto: Andrew M.S. Buller

3 Gjeldende planbeholdning

Denne oversikten viser gjeldende tematiske planer i Bergen kommune per 1. juni 2024. Planene er sortert etter byrådsavdeling. Bergen kommune har også en [løpende oppdatert oversikt over gjeldende tematiske planer og informasjon om den enkelte plan](#).

Byrådsavdeling for barnehage og skole

- Skyfritt - inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge i Bergen
- Plan for Smart oppvekst i Bergen - plan for digitalisering og innovasjon i barnehage, skole og idrett 2019-2022
- Spør oss! Handlingsplan for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO
- Skolebruksplan for Bergen 2021-2030
- Sammen for kvalitet - læring og medvirkning. Kvalitetsutviklingsplan for bergenskolen 2022/2023 - 2026/2027)
- Sammen for vennskap, lek og læring - rammeplan for SFO
- Innhold og organisering av SFO for barn med særskilte behov på 1.-7. trinn og tiden etter skoletid for ungdom med særskilte behov på 8.-10. trinn
- Barnehagebruksplan 2022-2035
- Sammen for kvalitet - lek og læring. Kvalitetsutviklingsplan for kommunale barnehager i Bergen 2018-2021 (forlengt til 2023-2024)
- Plan for seksuell helse, seksualopplysning og seksualitetsundervisning
- Fagarbeidernes rolle i barnehager, skoler og på idrettsfeltet

Byrådsavdeling for byutvikling

- Temaplan for bærekraftig boligforsyning

Foto: Ann-Kristin Lootz

4 Utviklingsgrep for samfunnsplanleggingen i valgperioden

4.2.4 Føringer for nye planarbeid

Byrådet har en pågående gjennomgang av planbeholdningen. For å understøtte utviklingsgrepene som omtales i planstrategien, tas en rekke grep som omtales i dette hovedkapitlet. Under følger eksempler på konkrete grep:

- Ved revisjon av plan skal det tilstrebes å samle flere planer om deltema eller beslektede tema i én plan.
- Dagens planer har som regel ambisjoner utover gjeldende økonomiske rammer. Fordelen med dette er at planene får økt fleksibilitet i oppfølgingen, blant annet knyttet til videre utredning av foreslått innsats, tiltak som viser seg å ikke være egnede, endrede rammebetingelser mv. Ulempen med et for stort gap mellom ambisjoner og økonomiske rammer er at det gir urealistiske forventninger i bysamfunnet til kommunens oppfølging. De økonomiske rammebetingelsene innebærer at ambisjonene i temaplaner som hovedregel må realiseres innenfor gjeldende økonomiske rammer. Det må derfor bli en sterkere kobling og samsvar mellom planenes ambisjoner og ressursbruk i oppfølgingen.
- Tematiske planer i Bergen kommune skal gi styringssignaler for oppfølging gjennom fastsettelse av operative mål. Dette skal gi tydeligere målstyring og et bedre grunnlag for rapportering tilbake til bystyret.
- Strategisk del (mål og strategier) og operativ del / handlingsdel (tiltak, investeringer og oppdrag) skal som hovedregel samles i samme plandokument, for å styrke og synliggjøre sammenhengen mellom målene som fastsettes, og hvilke handlinger som skal bidra til måloppnåelse.
- I stedet for at særlige satsingsområder/fokusområder legges frem som smale planer, bør de enten inngå som et undertema i en mer overordnet plan, eller legges frem som en ordinær politisk sak. Et nylig eksempel er innsatspakken mot ungdomskriminalitet (byråds sak 173/24 (innstilling til bystyret): [Felles innsats mot ungdomskriminalitet](#)).

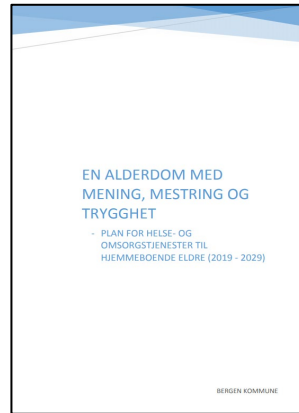
Eksempel fra eldrefeltet

Til sammen:

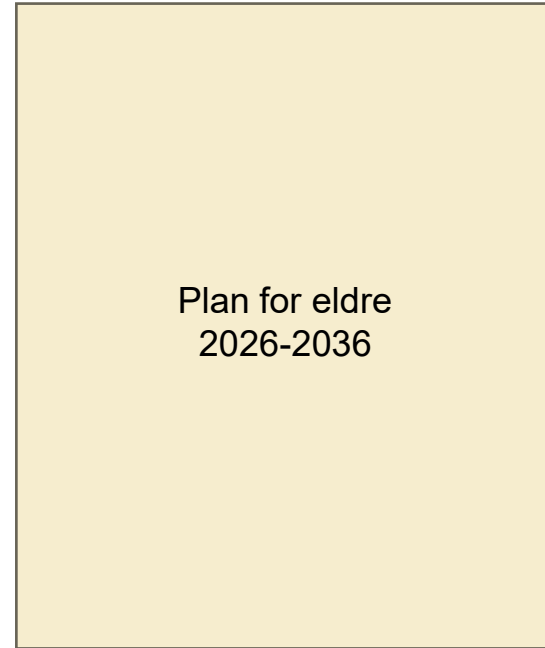
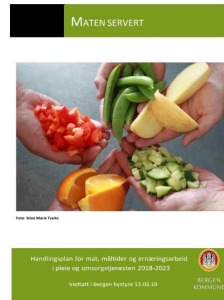
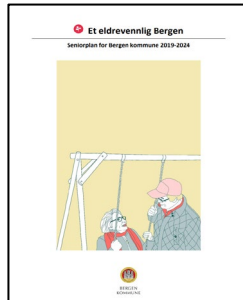
32 innsatsområder

27 mål

Nærmere 250 tiltak

BERGEN
KOMMUNE

Ny KPS for Bergen

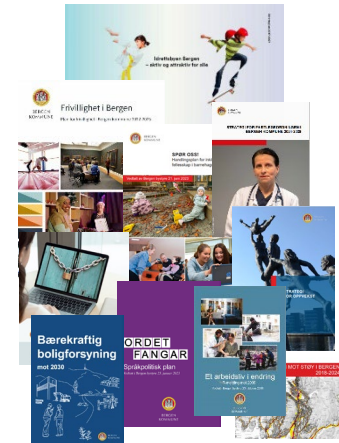
KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

BERGEN KOMMUNE

Nye planbehov

BERGEN
KOMMUNE

Hva opplever du som folkevalgt som spesielt utfordrende med kommunens plansystem og planer?

- Diskuter i gruppen i 10 minutter

Én referent per gruppe oppsummerer kort:

- Gå til www.menti.com
- Bruk koden 2956 1039 eller QR- kode

